

Seat No. _____

HD-1901250502040401
M. A. (Sem.-IV) (CBCS)
(W.E.F. 2019) Examination
April - 2023
Economics
(Labour Economics-2)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours / Total Marks : 70

- 1 ઔદ્યોગિક ઝઘડા એટલે શું? તેના કારણોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 1 ઔદ્યોગિક ઝઘડાનો ખ્યાલ સમજાવો. ઔદ્યોગિક ઝઘડાઓનું વર્ગીકરણ કરો. 14
- 2 ભારતમાં શ્રમ સંગઠનોની સમસ્યાઓ વિગતે સમજાવો. 14
અથવા
- 2 ભારતમાં શ્રમ સંગઠનના કાર્યો અને માળખું સમજાવો. 14
- 3 ભારતમાં શ્રમિકો માટેની વિવિધ સામાજિક સલામતીની યોજનાઓ સમજાવો. 14
તેનું મૂલ્યાંકન કરો.
અથવા
- 3 અસંગઠિત ક્ષેત્રના શ્રમિકોની સામાજિક સલામતી માટેનો કાયદો 2008 સમજાવો. 14
તેની સમીક્ષા કરો.
- 4 બાળ મજૂર કોને કહેવાય? ભારતમાં બાળ મજૂરીના કારણો વિશે ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 4 મહિલા શ્રમિકોના રક્ષણ માટેની વિવિધ જોગવાઈઓ વિગતે સમજાવો. 14
- 5 ટૂંકનોંધ લખો: (કોઈ પણ બે) 14
(1) ઔદ્યોગિક સંબંધોનું મહત્ત્વ
(2) શ્રમ સંગઠન ધારો 1926
(3) ભારતમાં શ્રમ કલ્યાણ
(4) ભારતમાં મહિલા કામદારોના મુખ્ય પ્રશ્નો.

ENGLISH VERSION

1 What is industrial dispute ? Discuss its causes. **14**

OR

Explain the concept of industrial disputes. State the classification of industrial disputes. **14**

2 Explain in detail the problems of trade unions in India. **14**

OR

Examine functions and structure of trade union in India. **14**

3 Explain the different social security schemes for labour in India. Evaluate it. **14**

OR

Examine the unorganized workers Social Security Act 2008. Evaluate it. **14**

4 What is child labour ? Discuss the causes of child labour in India. **14**

OR

Explain in detail Protective provisions for women employees. **14**

5 Write short notes : (any **two**) **14**

- (1) Importance of industrial relation.
- (2) Trade Union Act, 1926.
- (3) Labour Welfare in India.
- (4) Major problems of working women in India.